

Rikard Warlenius

De sista nyliberalerna

EN FILM PÅ YOUTUBE visar hur ett svartklätt begravningssällskap tågar genom Östermalm en kulen höstdag. Det är Syndikalistiska ungdomsförbundet, Suf, som begraver nyliberalismen utanför porten till en av dess närmast sörjande: Svenskt Näringsliv. Begravningsförrättaren mässar: "Nyliberalismen dog lika plötsligt som den en gång uppstod, en död som läkarna diagnostiserade som hjärtattack."

Med på begravningståget verkar även LO:s chefsökonom Dan Andersson vara. När han nyligen kom hem från USA betecknade han konjunkturläget som "becksvart". Både den amerikanska och den svenska ekonomin "rasar rakt ned" och Andersson tror att "det kommer att ske en omprövning av den ekonomiska politiken".

Även Svenskt Näringsliv tog starkt intryck av Suf-manifestationen. I söndags krävde vd:n Urban Bäckström och chefsekonomen Stefan Fölster att staten ska rulla ut reformer och investeringar för 50–60 miljarder kronor årligen samt även se till att förbättra kreditillgängligheten. Det är alltså statlig interventionspolitik av klassiskt keynesianskt snitt som arbetsgivarna nu kräver, raka motsatsen till nyliberala avregleringar och budgetdisciplin.

Det är i stort sett bara miljöpartiets och socialdemokraternas ekonomiska talespersoner som fortfarande vurmar för strikta utgiftstak. Mikaela Valtersson och Thomas Östros är Sveriges sista nyliberaler.

OM NYLIBERALISMEN nu är död, vad orsakade hjärtattacken? En populär teori lyder att det var nyliberala avregleringar av finansmarknaden som orsakade krisen i USA, och när hela världen nu dras ned i en lågkonjunktur gör det nyliberalismen oanvändbar. När till och med USA genomför dyra statliga räddningspaket är nyliberalismen död och förbrukad. Men det är ingen tillräcklig förklaring. Sommaren 1997 utlöstes en annan finanskris med globala följdverkningar. Det började som en valutakris men spred sig snart till den reala ekonomin. Miljontals människor i länder som Sydkorea, Indonesien och Thailand kastades ut i fattigdom. Krisen spreds vidare från Ostasien till Ryssland och Latinamerika.

Under Asienkrisen stod det ingenting om statliga investeringar och statliga krediter på de ekonomiska experternas recept, tvärtom. Internationella Valutafondens stödpaket var förbundna med nyliberala krav på att minska statsutgifterna, höja räntorna, låta banker gå omkull och släppa in utländskt kapital. Följden blev bland annat att västerländska företag gick en härlig shoppingrunda bland Sydostasiens krisande företag.

Man behöver inte omfatta Lenins imperialismteori för att se mönstret. Piskor i Syd och morötter i Nord. Inte ens under sin glanstid genomdrevs nyliberala åtgärder med samma hårdhet i kapitalismens centrum som i dess periferi.

De beska recept som ordinerats andra långt borta är inte lika trevliga att skriva ut till den egna befolkningen.

Den selektiva nyliberalismen är en härskarteknik. Om den nu är död beror det på att den här krisen även omfattar kapitalismens kärnländer. Men också på att IMF:s hantering av Asienkrisen fick en oväntat hård rekyll bland tredje världens länder, som inte låter sig hunsas runt lika lätt numera.

Så vad kommer i nyliberalismens ställe? Suf:s begravning avslutades hoppfullt: "Må kapitalismen vila i frid! Låt inte dess spöke hemsöka oss igen! Nu är det äntligen dags att ta klivet in i framtiden!"

